

TEKNOLOJİK DEĞİŞİM

Odamız lokalinde, 23,11,1991 tarihinde, konuşmacı olarak Prof. Dr. Yakup KEPENEK'in katıldığı "Teknolojik Değişim" konutu bir söyleşi düzenlendi.

"B en daha çok teknolojik gelişmelere bağlı olarak toplumsal değişme ve etkileşmeler üzerinde durmak istiyorum. Bu anlamda soruna sınıfsal bakmak gerekiyor.

Günümüzde teknoloji artık çok büyük boyutlar kazanmıştır. Hücre bölünmesine ilişkin, ABD'de, yalnızca bir üniversitede 100 kişi çalışmaktadır. Artık kanser vb. gibi hastalıklar için doğumdan önce tedavi yöntemleri geliştirilmeye çalışılıyor. Yeni tür protein üretilmesi sonucunda 80-90 ayrı ilaç türü söz konusu olabilecektir. Özel kesim bu araştırma faaliyetlerinde finansman açısından yeterli değildir, araştırma faaliyetleri büyük ölçüde kamusal paylarla yürütülmektedir.

ABD, İngiltere gibi ülkeler artık ulusal gelirden savunma için ayırdıkları payların belli bir bölümünü teknoloji üretimine ayırmaktadırlar. Bu tür bir gelişme iki şeyi gündeme getirmektedir. Artık üretim ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi gereklidir. Sanayi devrimine bağlı olarak batıda işçi sınıfı niceliksel olarak genişlemiştir, teknolojik gelişme ise nitelik sorununu öne

sağlayacağı tekel kânnı düşünün, Bilindiği gibi yeni buluş başkaları tarafından yapıldığında, tekelci kâr hızla azalmaktadır ama bu kez yeni bir buluş gündeme gelmektedir, Marks'ın dönemi ile günümüz koşulları arasında büyük farklar oluşmuştur. Marks'ın dönemi için rekabet ve buna bağlı fiyat önemli idi. Günümüzde ise üreten fiyatı belirlemektedir.

Tekele karından pay nasıl alınacak,

çıkarmıştır. Diğer önemli konu ise teknoloji üretildiğinde, bilindiği gibi tekel konumundadır ve burada olağanüstü bir tekel kân söz konusudur. İşte sorun, bu, maliyetten bağımsız kârın nasıl bölüşüleceğidir. Örneğin kansere karşı yeni bir ilacın bulunduğunu ve bunun

bunun mücadelesi nasıl yapılacak? Günümüzde 19 yy. sendikal örgütlenmesi yeterli değildir. Bütün işçiler birleşin sloganı geçen yüzyılın ve bu yüzyılın başındaki üretim için uygun düşünüyordu, oysa teknoloji üretiminde çalışanların çıkarları bugün aynı değildir. Bunlar için ilk bulmak önemli olmaktadır.

Mademki teknoloji üretimi için daha fazla kamusal kaynak ayrılıyor, o halde fiyatları maliyetlere yakın tutmak ve bunun için toplumsal denetimi güçlendirmek gerekiyor. Bu arada devletin yapısında önemli bir unsurdur. Devletin demokratikleştirilmesi mutlaka sağlanmalıdır.

Teknoloji üretiminin gelişmekte olan ülkelere yansımaları da önemli bir konudur, İleri teknoloji bu ülkelere nasıl aktarılacaktır? Acaba az gelişmiş ülkeler kendi aralarında birleşmeler oluşan bu tekel kânnan pay alabilirler mi?

İşin bir başka boyutu da ahlaki, kültürel, Teknolojinin gelişmesine bağlı olan şeyler paylaşılabilir mi? Yine bu sorunun dinsel boyutu da vardır ve ortaya yeni tartışmaları getirmektedir. Örneğin doğacak çocuğun deri ve göz

rengi önceden belirlenebilirse, bu işin dinsel boyutunun yanında, ırkçılık da tartışılmalı konuma gelebilecektir.

Tüm bu konularla ilgili örgütlenmeler geri düzeydedir. Günümüzde mühendislerin konumları 1800'lerin işçi sınıfını andırmaktadır. Bugün işin kuramsal yanı daha önde gitmektedir,

Yine teknolojinin gelişmesindeki kuramsal örgütlenmelerin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz, ancak sosyal bilimlerde bu gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Öyle anlaşılıyor ki bu iş büyük ölçüde pratikte çözülecektir.

Sol yaklaşımla olaya baktığımızda, karşımıza elitist bir sonuç çıkıyor, Marks'ın, yatay durum analizinin yerine, seçkin bir çerçeve ortaya çıkıyor, Soruna böyle bakıldığında ise ister istemez seçkin oluyorsunuz. Bu sorunun üzerinde durmak gerekiyor. Bizler pek şanslı görülüyoruz, Teknoloji üretmediğimiz için ve bilgi birikimimizin yetersiz olması nedeniyle olayları izlemeye mahkum görüyoruz, "•